

Otázka: Stát

Předmět: Základy společenských věd

Přidal(a): Andrea Robotková

stát = organizované společenství lidí, trvale žijících na určitém ohraničeném území

- z latinského „stato“ - status, řád

- první státy v dějinách - Sumerská říše, Egypt 3500 l. př. n. l

- v současné době asi 200 nezávislých států

TEORIE VZNIKU STÁTU

- **náboženská** - představuje nejstarší výklad o vzniku státu

- vychází z původu státu a panovníka, který v něm vládne

- **patriarchální** - stát vzniklý z rodiny, jejím postupným rozšiřováním

- **mocenská** - chápe stát jako vládu silnějšího nad slabším

- **smluvní** - základem smlouva mezi lidmi, kteří zrušili přirozený stav, zorganizovali se a vytvořili stát

ÚZEMÍ STÁTU

- suchozemský prostor
- plocha vnitřních i pobřežních vod
- prostor pod námi a prostor nad námi

OBYVATELSTVO

- všechny osoby, které obývají určité území a spadají pod státní moc

CHARAKTERISTICKÉ ZNAKY

Státní aparát - soustava orgánů, které vykonávají státní moc a správu

- ohraničené území
- občané
- právní subjektivita tj. způsobilost samostatně vystupovat v právních vztazích

FUNKCE STÁTU

Vnitřní funkce

- **bezpečnostní** - zajištění bezpečnosti občanů, jejich majetku, zabezpečení fungování státu, jejich orgánů a institucí na státním území
- **právní** - zajištění respektování právního řádu, práv a svobod občanů
- **ekonomická** - stanovení podmínek pro chod ekonomiky a jejich garance
- **sociální** - zajištění občanů v nemoci, stáří.....
- **kulturní** - péče o kulturní dědictví, vytváření podmínek pro hmotnou a duchovní kulturu

Vnější funkce

- zajištění vztahů s dalšími státy (diplomacie)
- regulace zahraničního obchodu
- obrana území před napadením, zapojení státu do boje za světový mír a mezinárodní bezpečnost

OBČAN

- státní občanství je plnoprávní členství jedince v daném státním útvaru na území státu
- občan je podřízen mocenským orgánům svého státu, je povinen dodržovat zákony, platit daně, vykonávat vojenskou službu v době ohrožení státu
- využívá výhody, které stát poskytuje

Státní občanství ČR může člověk nabýt

- **narozením** - dítě získává státní občanství svých rodičů
- **osvojením** - dítě osvojené občany ČR nabývá jejich občanství
- **určením otcovství** - nemanželské dítě matky, která je cizí státní občankou a otce se státním občanstvím se stává občanem ČR
- **nalezením na území ČR**
- **prohlášením** - při rozdělení České a Slovenské federativní republiky si mohl její občan zvolit občanství ČR
- **udělením** - občan cizího státu, který trvale žije na území ČR, je bezúhonný, prokáže znalost českého jazyka, může požádat o udělení občanství

Státní občanství lze pozbyt

- **prohlášením** - člověk, který žije v cizině a má současně cizí státní občanství, se může občanství ČR vzdát
- **nabytím cizího státního občanství** - člověk, který se na vlastní žádost stal občanem jiného státu, pozbývá občanství ČR
- **smrtí občana**

FORMY STÁTU

- podle toho, kdo vykonává moc

- demokracie

- diktatura

- podle toho, kdo stojí v čele

- teokracie (faraon)

- monarchie (král)

- republika (prezident)

- demokracie - státní forma, která umožňuje všem občanům podílet se na řízení a správu státu

- účast občanů může být: přímá (reforma), **nepřímá**

- teokracie - stát, který považujeme za výtvar boha

- ten, kdo stojí v čele je vykonavatelem boží vůle, vládne z boží milosti

- monarchie - panovník vládne dispozitivně svým jménem (absolutní, konstituční)

- republika - res publica - věc veřejná; 28. 10. 1918 (parlamentní, prezidentská, kancléřská)

- Státy podle rozvržení výkonu moci

- **centralizované** - stát je řízen z jednoho centra

- **decentralizované** - značnou část státní moci a správy mají samosprávné územní celky

- Státy podle struktury

- **jednotné** - stát má jedno řídicí centrum, kterému jsou podřízeny nižší správní jednotky např. ČR, SR, Itálie, Polsko

- **složené** - stát je svazkem dvou nebo více státních celků

a) federace - pevný svazek států, členské státy federace nevystupují v mezinárodních vztazích, jednotná měna, armády, zahraniční politika např. USA, Spolková republika Německo

b) konfederace - volný svazek států, každý stát je samostatným subjektem mezinárodního práva, úzká spolupráce v minulosti např. USA, Rakousko-Uhersko

PŘÁVNÍ STÁT

- základní ideou je to, že stát slouží občanovi
- vztah mezi občanem a státem je vymezena právem
- právní řád tvoří Ústava, a Ústavní zákony, ostatní zákony a prováděcí předpisy k zákonům

VZTAH MEZI OBČANEM A STÁTEM

- občané mohou činit všechno, co jim zákony výslovně NEZAKAZUJÍ!!
- stát může konat jedině to, co mu zákon výslovně DOVOLUJE!!

DĚLBA MOCI

- v moderním státě znemožňuje kumulaci moci zákonodárné, výkonné a soudní u jediného orgánu
- všechny 3 orgány jsou odděleny, jsou na sobě nezávislé a vzájemně se kontrolují

DALŠÍ PŘEDPOKLADY FUNGOVÁNÍ STÁTU

- soukromé vlastnictví a tržní ekonomika
- ekonomické zabezpečení, důstojnosti člověka
- nezávislé veřejné mínění

